

Hevosen kuljetus

Katja Hautala, Eläinlääkäri

Vermo 25.3.2013

Esityksen sisältö

- Stressin käsite
- Hevosen käyttäytyminen
- Ajokäyttäytymisen vaikutus hevosen hyvinvointiin ja lihan laatuun
- Hevosen fysiologiset tarpeet
- Hevosen ensiapu

Hevosen stressi

- 'Stressi ilmenee, kun hevonen joutuu käyttäytymään epänormaalisti tai tekemään äärimmäisiä muutoksia normaaliin käyttäytymiseen sopeutuakseen ympäristön olosuhteisiin'
- Stressaantunut hevonen ei syö eikä juo. Nestehukka ja ruokahaluttomuus omalta osaltaan lisää stressiä ja altistaa sairastumiselle.

Hevosen stressi

- Psyykinen
 - Uusi tilanne
 - Pelko (lastaus, melu, ajotyyli, kiusaava kaveri)
- Fyysinen
 - Kylmä/kuuma, veto, kosteus, pöly
 - Taudinaiheuttajat
 - Väsymys

Stressi alentaa vastustuskykyä ja altistaa sairastumiselle

Laumaeläin

- Matkustaa yleensä mieluiten **kivan** kaverin kanssa
 - Oriit vierekkäin – stressi, haaverit

Lastausongelmat

- usein matkan stressaavin vaihe sekä kuljettajalle että hevoselle
- Harjoittelu ajan kanssa!
 - Varsasta lähtien
 - Totutetaan kuljetuskalustoon jo ennen tosi tilannetta
- Tarvittaessa hevosen rauhoitus (rauhoite vähentää suoliston liikettä, heikentää lämmön säätelykykyä – hikoilu, alilämpöisyys)

Eri hevosryhmät

- Kilpahevoseet
 - Perille optimaalisessa kunnossa
 - Rajoituksia lääkityksissä
- Varsalliset tammam
 - Yleensä tamma kiinni, varsa irti
 - Pysähdystauot, jotta varsa saa juotua
- Nuoret hevoseet
 - Harjoittelu ennen ensimmäistä 'oikeaa' kuljetusta
 - Kokenut kaveri
- Harrastehevoseet
- Lyhyet matkat – pitkät matkat

- Hevoset sijoitetaan autoon ajatuksella, miten ne tulevat toimeen toistensa kanssa, kuka on kokenein ja kuka kokemattomin matkustaja. Hevosilla pitää olla riittävästi tilaa levittää jalkojaan ja lepuuttaa itseään autossa seistessä.

Juomatarpeet

- Riittävä juominen tärkeää erityisesti kilpailumatkoilla
- Hevosia juotettava vähintään 8 tunnin välein (ei riitä kilpahevosille)
 - Kilpahevosille tarjotaan vettä vähintään 4 tunnin välein
- Vettä varattava väh. 40l/hevonen/vrk tai 10% eläimen painosta

Juominen

- Tarvittaessa oma vesi mukaan (50 l/vrk)
- Veden maustaminen melassilla (totuttaminen ennen matkaa)
- Elektrolyyttijuomat (totuttaminen ennen matkaa)
- Raikas vesi - veden vaihtaminen riittävän usein

Painonmenetyt

- Painonmenetyt indikaattori kuljetusstressin suuruudesta
- Syöminen ja juominen vähäisempää, ulostaminen runsaampaa, lihastyö tasapainon ylläpidossa
- Punnitus ennen ja jälkeen auttaa arvioimaan tarvittavan palautuksen aikaa
- Kuljetuksessa normaalisti 0,5%/h
- Lennot: 20kg normaalia, kuljetustauti yli 35kg
- Ylipitkät kuljetukset (yli 60h): voi menettää 5% painosta

Ruokinta kuljetuksen aikana

- Ruokinnan keventäminen jo ennen matkaa
- Hyvälaatuinen heinä mielellään heinäkaukalosta
 - Säilöheinä hyvä, koska ei pölyä
 - Lyhyet matkat heinää ei tarvita
 - Lähellä kilpailua ei enää heinää
 - Ei tarjota heinää heti kilpailun jälkeen (ruokatorven tukos)
 - Heinäverkko voi aiheuttaa vaaratilanteita

Ruokinnasta

- Väkirehu minimiin tai kokonaan pois
- Ruoansulatusta parantavat porkkanat ja lese
- Herkkävatsaisille mahahaavalääkitys esim. Pronutrin aloitetaan jo ennen matkaa
- Pellavalima/pellavarouhe

Lepotauot

- Ennalta sovittu turvallinen paikka, jossa hevosen saa karsinaan
- Kävelyttely
- Kääreet ja suojat pois lepotaukojen ajaksi

Kuljetuksessa huomioitavaa:

1. Älä sido hevosta liian tiukkaan
 - Hevosella tulee olla mahdollisuus laskea pää alas
2. Kuljeta hevosta tutussa seurassa
 - Tarttuvat taudit
 - Loukkaantuminen
 - Stressi
3. Pidä kuljetusauto puhtaana
 - Ammoniakki pilaa hengitysilman

4. Opeta hevonen lastaukseen ja kuljetukseen
 - Loukkaantumisriski pienenee
 - Stressi vähenee
5. Huolehdi hyvästä ilmanlaadusta
 - Ilmanvaihtoaukot, pölytön heinä ja kuivike jne
 - Auton seisoessa paikallaan ilmanvaihto usein huono
6. Anna hevosen levätä viikko pitkän kuljetuksen jälkeen
 - Puolen vrk:n kuljetus - 1pv lepo
 - Yli 12h kuljetus - 3pv:n lepo

7. Huolehdi kuljetuskaluston kunnosta ja huolloista

- Säännöllinen huolto ja kunnan tarkastus
- Ota rutiiniksi tarkastaa kuljetusväline AINA ennen matkaa

8. Ole rauhallinen kuski

- Rauhallinen ja tasainen ajotyyli tekee matkan hevoselle miellyttäväksi
- Vesilasi testi (vesilasi puolilleen kojelaudalle)

9. Tarjoa runsaasti vettä ja sopivasti heinää, mutta älä väkirehua

- Raikasta vettä neljän tunnin välein
- Heinän syöminen rauhoittaa usein
- Heinän liottaminen vähentää pölyä (säilöheinä hyvä)

10. Huomio hevosen yksilölliset mieltymykset

- Matkustusasento
- Kaverit
- Juominen
- jne